

Tulkinta ja traditio - kolmen monoteistisen uskonnon kuudes kuunteleva keskustelu Kirjoituksista (23.4.2015)

Ryhmä kolmen abrahamilaisen uskonnon edustajia kokoontui torstaina 23. huhtikuuta 2015 Suomen islamilaisen neuvoston (SINE) tiloihin keskustelemaan pyhistä kirjoituksistaan. Vastaavia tapaamisia on järjestetty Kirkon ulkoasiainosaston *kirkko ja juutalaisuus* sekä *kirkko ja islam* -työryhmien koordinoimana syksystä 2012 lähtien. Nyt pidetty tapaaminen oli järjestyksessään kuudes ja teemaksi oli valittu "Tulkinta ja traditio". Asiaa lähestyttiin jo aiemmilta kerroilta tutulla "Scriptural Reasoning" eli "Kuunteleva keskustelu Kirjoituksista" -metodilla, jossa uskonnot lukevat toistensa pyhiä Kirjoituksia saman pöydän ympärillä ja kysellen ja kuunnellen astuvat askeleen edemmäs toinen toisensa tuntemisen tiellä.

Tulkinta ja traditio -keskusteluun osallistujia. Kuva: Pekka Lindqvist

Islamia tapaamisessa edustivat SINE:n puheenjohtaja, imaami Anas Hajjar, ja Suomen islamilaisen yhdyskunnan puheenjohtaja, Mahamed Hussien Omer. Imaami Hajjar toi ryhmän tutkisteltavaksi lyhyen otteen Koraanin Mehiläisen suurasta (16:44) – kohdan, jossa Jumala kehottaa profeettaa selittämään ihmisille hänen ilmoitustaan - sekä kaksi otetta klassisista hadith -kokoelmista, joissa kyseistä kohtaa avataan eri tavoin. Toisessa hadithissa profeetan aikalaisen Abdullah ibn Masoudin selitys avaa Koraanin jaetta alleviivaamalla Jumalan ehdotonta ainutlaatuisuutta. Vaikka monetkaan eivät ymmärtäisi, mitä kaikkea Jumala on heille antanut, on tärkeintä, ettei kukaan erehdy asettamaan mitään Ainoan rinnalle. Toisen hadithin tallettaja on keskiajan suuri oppinut al-Tabari, joka välittää profeetan serkun, Ibn Abbasin, selityksen. Ibn Abbas varoittaa ihmisiä viittaamalla Egyptin faaraon, joka korotti itsensä korkeimmaksi palvottavaksi ja sai rangaistuksensa. Keskustelussa imaami Hajjar painotti, kuinka selityskeinoista ensimmäinen on aina Koraanin selittäminen Koraanilla. Toisena tulevat hadith-traditiot, luotettavimmat perimätiedot Profeetan sanoista ja teoista. Keskusteluissa nousi esille myös mahdollisuus, että sama tekstinkohta aukeaaakin usealla eri tavalla. Koraanin tulkinnassa erityisesti arabian kielen monimerkityksisyys avaa mahdollisuuksia tulkintojen moninaisuudelle. Tämä ei ole muslimille ongelma, vaan rikkaus.

Juutalaisuuden edustajat tulivat näiden keskustelujen historiassa ensimmäistä kertaa Helsingin ulkopuolelta ja edustivat Turun lukumääräisesti pientä mutta sitkeää juutalaisyhteisöä. Mikael Zewi ja Aharon Tähtinen toivat luettavaksi Tooran jaksosta Mishpatim hyvin tunnetun katkelman (Ex 21:23-25), jossa vahingonteon

rangaistukseksi määrätään "silma silmästä ja hammasta hampaasta" sekä sitä selittävän jakson Talmudin traktaatista *Baba Kamma* (83b). Tooran teksti suoraviivaisuudessaan vaatii tulkintaa ja sisältää käytäntöön sovellettuna sellaisia vaikeuksia, että Talmudin viisaat näkevät tarpeelliseksi osoittaa toisen tavan tekstin ymmärtämiseksi – silmän puhkomisen sijasta (sillä kuinka tällaista voitaisiin soveltaa esim. tapauksessa jossa vahingontekijä on jo valmiiksi sokea!) voidaankin maksaa rahallinen korvaus. Rabbit etsivät lisää tulkinna avaimia mm tekstikontekstista. Kun huomataan, että Tooran teksti puhuu aivan samoin ilmaisin eläimelle tapahtuvasta vahingosta ja sen kohdalla puhutaan rahallisesta korvauksesta, niin päätellään, että ihmisellekin tapahtuvan vahingon kohdalla kyse on rahallisesta korvauksesta. Vain murhaajan kohdalla tätä ei tule soveltaa. Tradition kuluessa vahvistuu se käsitys, että kyse ei ole kirjaimellisista teksteistä, vaan tarkoitus on vain määritellä, että rangaistuksen on oltava samanarvoinen, ei liian pieni eikä liioitellun suuri.

Kristittyjen edustajana Uuden testamentin tekstin yhteiseen tutkisteluun toi pastori Marko Heusala. Muina kristittyinä keskustelijoina pöydän ympärillä olivat kirkon ulkoasianosaston em. työryhmiä edustaneet Risto Jukko, Anu Heikkinen, Hanna Rissanen, Raimo Hakola, Anni Maria Laato ja Pekka Lindqvist.

Matt 21:1–11 kertoo siitä, miten Jeesus ratsasti aasilla Jerusalemiin ja suuri kansanjoukko otti hänet vastaan. Keskusteltiin siitä, että Jeesuksen juutalaisuus tulee hyvin esiin tässä tekstissä (juutalaiset juhlat ja tavat). Toisaalta huomattiin, että tekstin mukaan Jeesus ei toimi niin kuin profeetan luulisi toimivan, kun hän lähettää oppilaansa ottamaan aasin kysymättä asiaa ensin aasin omistajalta – ehkä kirjoittajan tarkoituksena onkin saada kuulija ihmettelemään Jeesuksen toimintaa ja miettimään sitä tarkemmin. Käsitelty kohta onkin esimerkki siitä, kuinka Jeesus toiminnallaan toteuttaa ja tulkitsee Vanhan testamentin kohtia (esim. Sakarja 9:9 ja 1 Kun 1:32–40).

Kokoontumisen aihe, *tulkinta ja traditio*, herätti kysymyksiä siitä, miten kristinuskossa, islamissa ja juutalaisuudessa nähdään pyhän kirjan ja perimätiedon välinen suhde: onko perimätietoa jo itse pyhässä kirjassa, vai onko sen paikka vasta tulkinnassa.